

Vrijdag 22 juni 1917 – ochtendeditie

Londen, 21 juni. Officieel: Gisteravond hebben wij door ons vuur vijandelijke overrompelingsafdelingen ten zuiden van de weg Bapaume-Kamerijk, ten oosten van Laventie en in de nabijheid van Lombardsijde verdreven. Een andere vijandelijke afdeling slaagde er in onze voorste linie bij Lombardsijde binnen te dringen, doch zij is er onmiddellijk weer uit verdreven. Enkele van onze manschappen worden vermist.

Vrijdag 22 juni 1917 – avondeditie

Berlijn, 22 juni. Officieel: Legergroep prins Rupprecht: Van Ieper tot Armentières gedurende de avond en de nacht in enige vakken zeer levendige vuuractie. Engelse aanvallen ten noordwesten van Waasten en ten oosten van Houplines werden afgeslagen.

Men meldt ons uit Roermond:

Te Hamont zijn heden de burgemeester, diens echtgenote en zuster, pater overste van het klooster, professor Ballings, de hotelhouder G., de veldwachter, benevens nog vijf andere inwoners door de Duitsers gearresteerd en naar Maaseik gebracht. Deze arrestatie wordt in verband gebracht met de aanhouding van een gewezen Nederlander te Hamont, die te Budel werkzaam was en zodoende geregeld over de grens kwam. Hij werd verdacht van overbrenging van geestelijken uit België naar Nederland. Vermoed wordt, dat hij, in het nauw gebracht, ten opzichte van bovengenoemde personen mededelingen aan de Duitsers gedaan heeft.

Uit de Vlaamse Beweging.

In een vorig stukje hebben wij er op gewezen, dat de “gang naar Berlijn” en de uitlatingen van de Duitse overheden, die het verband tussen de Duitse en Vlaamse belangen al te strak wilden aanspannen, zodanig waren, dat zij de ogen van vele Vlamingen geopend hebben. Zouden wij ons vergissen in de psychologie van sommige Vlaamse strijders en zouden deze werkelijk over zo weinig politiek doorzicht beschikken, dat zij niet merken wat vele van de Vlaamse leiders hun voorhouden in de brief, geschreven aan von Bethmann Hollweg, om de redenen op te geven waarom gedurende de bezetting van hun land de Vlamingen de Vlaamse strijd willen staken.

Althans de activisten zetten ongehinderde hun beweging voort, en het kan door onbevooroordeelden niet geloofwaardig worden, dat deze beweging er nog steeds, zoniet aan diepte, dan toch aan uitgebreidheid bij wint. En ook sommige passivisten blijven hoe langer hoe minder passief.

Het is waar dat, om dit te bewijzen, weinig stellige gegevens voor de hand liggen. Nog weten wij niet bepaald, wat in sommige activistische kringen omgaat, en een even dikke nevel hangt over hetgeen gebeurt in de cenakels van enkele passivistische milieus buiten België. Wij weten aan de ene zijde nog altijd niet wie deel uitmaakt van de Raad van Vlaanderen, wiens waarde wij dus niet kunnen beoordelen, en over de tegenstand van vele activisten, die zich tegen een al te directe invloed van Duitse zijde kanten, vernemen wij in de activistische pers slechts een echo, als men spreekt van de Jacobijnen, die het vooruithollen van de wagen van de Raad van Vlaanderen belemmeren. En anderzijds moeten wij opmaken uit wat geschreven werd omtrent het stichten van het Vlaams-Belgisch Verbond in Nederland, dat in het kamp der niet zwijgende passivisten alhier de neiging meer en meer naar voren dringt om opnieuw de Vlaamse strijd ernstig te hervatten nog voor het land vrijgemaakt is.

Het blijkt nu, dat de activisten, die anders een hogere toon aanslaan tegenover de passivisten dan tegen de franskiljons, over dergelijk passivisme wel te spreken zijn, en de toenadering, waarvoor eens De Eendracht ijverde, wordt nu opnieuw in het vooruitzicht gesteld door het rondschrijven van het heropgerichte Nationaal Vlaams Verbond, verschenen in De Antwerpsche Courant van 14 juli II. waarin, betreffende de antithese tussen de activisten en de passivisten, gezegd wordt, dat het bestuur hoopt, “dat van beide zijden de zaken breed en met wijsheid onder de ogen worden gezien, opdat er bij alle verschil eenheid van betrachtning zou worden vastgesteld ... Wellicht komen de twee stromingen zo weer in aanraking met elkaar, en, tot bezinning gekomen, kunnen zij dan samen een gemeenschappelijk programma van actie en verweer overwegen.” De onverzettelijke activist Rafael Verhulst gaat nog verder, en beschouwt, in Het Vlaamse Nieuws van 12 juni II., de antithese haast als opgeheven: “Passieven! Zijn er nog wel veel in de zuivere betekenis van het woord? De goede passieven zijn metterdaad, stilaan, zonder dat zij het wisten, uit aandrang van het gemoed, uit genegenheid voor onze schone en edele strijd, tot een min of meer werkdadige en handelende Vlaamsgezindheid – dus activisme – overgegaan.”

Wij moeten natuurlijk van zulke gezegden het deel van propagandistische overdrijving weglaten. Feiten echter zeggen veel meer dan woorden, waarvan wij niet steeds de zwaarte kunnen schatten. En sommige feiten zijn van aard om, op zijn minst, te laten vermoeden dat het activisme toch nog steeds uitbreiding kan vinden, ook na de reis naar Berlijn, na de uitlatingen van de Duitsers, na de bedreigingen der Belgische regering. Het kan zijn, dat velen voorzichtig zijn geworden en zich voortaan zullen onthouden van alle directe medewerking, maar het activisme als zodanig gaat hardnekkig door. De Raad van Vlaanderen houdt bijeenkomsten en heeft zowaar een economisch programma voor Vlaanderen

openbaar gemaakt, zonder echter de middelen aan te geven, waarmee zulk een programma in afzienbare tijd kan uitgevoerd worden. Men maakt verder nog propaganda voor het activisme in Nederland en in België, en ook bij de Vlaamse dringt die propaganda door.

Over dit laatste een woordje meer.

De heren dr. A. Borms, R. Verhulst en C. Rousseau, drie activistische leiders, hebben op het einde van de maand mei vanuit Antwerpen een reis ondernomen naar de Belgische gevangenenkampen in Duitsland, onder leiding van prof. Stange en Freiherr von Winnigrode. Voor zover wij hebben kunnen opmaken uit het relaas, omtrent die reis gepubliceerd, bezochten zij slechts één kamp, dat te Göttingen. Dit kamp is een geheel Vlaams kamp geworden. Want ook bij de krijgsgevangenen hebben de Duitsers de scheiding tussen Walen en Vlamingen doorgevoerd, en, zoals R. Verhulst schrijft in zijn Het Vlaamsche Nieuws van 14 juni II.: "Te Göttingen zijn de bokken van de schapen gescheiden. Er verblijven alleen Vlamingen, en deze Vlamingen worden er naar omstandigheden door de Duitsers best behandeld. Eerlang zal ook Sennelager herschapen worden in een "keurkamp". Het kan aan geen twijfel onderhevig zijn dat de activistische propaganda, welke de drie Vlamingen daar mochten maken, in goede aarde viel, vermits de Duitsers, met hun systematisch doorzettingsvermogen, er al lang voor gezorgd hadden om in dit kamp de meest vurige Vlaamsgezinde elementen uit de andere kampen samen te brengen, te oordelen naar de berichten uit de kampen, verschenen in Onze Taal, uitgegeven door een groep krijgsgevangenen te Göttingen.

Wat men met die propaganda bij de krijgsgevangenen in het schild voert, R. Verhulst laat het vermoeden in een artikel van Het Vlaamsche Nieuws van 17 juni II.: er verblijven 22.000 Vlaamse

krijgsgevangenen in Duitsland, men wou er Vlaamse “legioenen” uit vormen, die na de oorlog met de “Haverse regering” zouden afrekenen; deze regering moet aftreden of vervallen verklaard worden, “en wij moeten ons sterk en stevig inrichten om de volkswil te doen gelden.” Dit zijn werkelijk verstrekkende plannen.

Ook aan het Belgische front is het gematigd activisme doorgesijpeld. De voorlichting, die de Vlaamse studentenjeugd aan het front ontvangen heeft omtrent de gebeurtenissen in België, moet al heel gebrekkig geweest zijn; en, steunende op hun onvoldoende bekendheid met die gebeurtenissen, hebben de jonge flaminganten daar een afwachtende houding aangenomen tegenover de activistische leiders. Bovendien zal er wel verbittering heersen onder de zelfbewuste soldaten, die nu verkeerde toestanden beleven in een leger, waarvan vele officieren de taal van de Vlaamse volksjongens niet voldoende machtig zijn. Het wordt dan begrijpelijk, dat zij, geprikkeld als zij worden door de Belgische en Franse bladen, hun klachten luidop en in scherpe bewoordingen uitspreken – men kan er geregeld enige te lezen krijgen in Vrij België, waaruit ze gretig overgenomen worden door de activistische geschriften – en dat zij dingen schrijven als die, welke Ons Vaderland uit De Panne, de 30e mei II. liet verschijnen (zie De Nieuwe Courant van 17 juni II. ochtendblad), in antwoord op een artikel van de XXe Siècle, bewerende dat nooit één Belg geleden heeft omdat hij de Vlaamse taal aankleefde: “Men is bezig met u in doekskes te winden. Die grote kopstukken, welke tegenwoordig het woord voeren, beloven u alles na de oorlog ziet ge, “als ge braaf zijt en wel leert op school” en nu moet ge braaf zijn. “Veel beloven en weinig geven doe de zotten in vrede leven”, maar intussen doet men niets voor u, en gaat men altijd verder met u officieren en onderofficieren te geven, die uw taal onmachtig zijn en u niet verstaan. In naam van vaderlandsliefde sluit men u de mond, en moogt ge niet reclameren of anders zijt ge een

verrader. En terwijl ge zwijgt, mannen, mogen bladen als de XXe Siècle, de Echo Belge enz. uw naam zwart maken, uw hoofdmannen lasteren en hen de kogel beloven na de oorlog. Mannen, gedenk, en eens zal de dag komen dat Vlaanderen zal spreken.”

Neen, noch de strafmaatregelen van de Belgische regering, noch de duidelijk uitgesproken bedoelingen van de Duitsers met de Vlaamse Beweging hebben de nekslag gegeven aan het activisme. Als het activisme moet sterven, dan zal het gebeuren door het optreden van het Vlaamse volk zelf in België. En zolang de oorlog duurt en het volk van België moet zwijgen, zal het activistisch streven zich nog vrij kunnen ontwikkelen.

Uit België.

Het schijnt, dat het aantal Duitse troepen in België weer is uitgebreid. De 14^e juni werd van de grens gemeld, hoe in de Noord-Belgische dorpen en steden, welke meer dan drie maanden van Duitse troepen ontbloot waren, weer ettelijke duizenden infanteristen en een respectabele macht artilleristen gelegerd waren, die nog niet aan het westelijk front waren geweest. De keizer zou daar een inspectiereis hebben gemaakt, terwijl veel oorlogstuig van het grote artillerieproefterrein in Belgisch Limburg werd aangevoerd. Volgens de Duitse bladen is dan ook een nieuw groot offensief op handen en dienen de stoten, die de Engelsen dan hier dan daar toebrengen, om het Duitse front in onrust te houden en te verbergen waar dat offensief zal plaats hebben. Of zou dit offensief werkelijk over het gehele front losbreken?

Blijven op het westelijke operatieterrein belangrijke gebeurtenissen mogelijk, op het oostelijke is de kans daarop eerder geringer dan groter geworden. Aan Duitse zijde verwacht men geen hervatting van het Russische offensief op grond van de gedesorganiseerde toestand

van het Russische leger. Of het cijfer van twee miljoen, dat de Kölnische Zeitung opgeeft voor het aantal manschappen, die van het Russische front gedeserteerd zijn, overdreven is of niet, valt niet te controleren. Maar ook van de zijde der entente koestert men geen grote verwachtingen en reeds naar aanleiding van de vooruitgang der Engelsen bij Mesen en Wijschate, schreef Havas over het in gebreke blijven van het Russische leger, dat de voornaamste oorzaak was van de langzaamheid van de Engels-Franse opmars.

Er waren meer vege tekenen. Zo meldde een Reutertelegram, dat vier regimenten van het 7^e leger aan het muiten waren geslagen en zich ontbonden hadden, terwijl we uit latere telegrammen vernamen van de hervorming van onwillige regimenten en van maatregelen tegen de desertie. Ook de afgetreden generaal Alexejef zegt in zijn afscheidsorder, behalve enige fraaie woorden, niet meer of minder dan dat de militaire macht is geschokt.